การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(Collective Centre Coordination and Management)

นางสาวกฤวิสรา ธนเพิ่มพร
ฝ่ายบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย

วัตถุประสงค์

1. ความหมายของศูนย์พักพิงชั่วคราว
2. องค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงฯ
3. การคัดเลือกพื้นที่ปลอดภัย
4. การจัดการด้านสุขภาพในศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราว คือ อาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิมที่ถูกนำมาใช้เป็นที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความขัดแย้ง หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ศูนย์พักพิงชั่วคราว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ศูนย์พักพิงชั่วคราวในระบบ คือ ***ภาครัฐ*** จัดหาอาคารหรือสถานที่ไว้รองรับผู้ที่จำเป็นต้องโยกย้ายที่อยู่อาศัย เช่น สถานที่พักพิงจากพายุ แผ่นดินไหว

2. ศูนย์พักพิงชั่วคราวนอกระบบ คือ ***ก่อตั้งขึ้นมาเอง*** ไม่ได้รับอนุญาตหรือประสานงานกับภาครัฐ

ศูนย์พักพิงชั่วคราวมีไว้เพื่อใคร

ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ

(Internally displaced person : IDP)

- คนหรือกลุ่มคนที่ถูกบังคับให้ละทิ้งหรือจำเป็นต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดเพื่อหลีกเลี่ยง

  * ความขัดแย้งทางสงคราม สถานการณ์ที่โหดร้าย

  * การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

  * ภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น

- โดย *อยู่ในประเทศของตนเอง* และไม่ได้ข้ามเขตแดนไปยังอีกประเทศหนึ่ง

กระบวนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

การวางแผนและการจัดตั้ง (Planning & setup)

การดูแลและบำรุงรักษา (Care & Maintenance)

การปิดศูนย์และการจัดการหลังภัยพิบัติ (Closure)

Durable solutions

เป้าหมาย

เพื่อให้ผู้พลัดถิ่นสามารถเข้าถึงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานได้ในขณะที่อาศัยอยู่ในศูนย์พักพิงชั่วคราว

การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้คนจำนวนมากทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุมาตรฐานเดียวกัน และมีการให้ความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่สอดประสานกัน และต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของผู้พักพิงที่พร้อมจะมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ภายในศูนย์และรักษาไว้ซึ่งการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี

POWER WALK

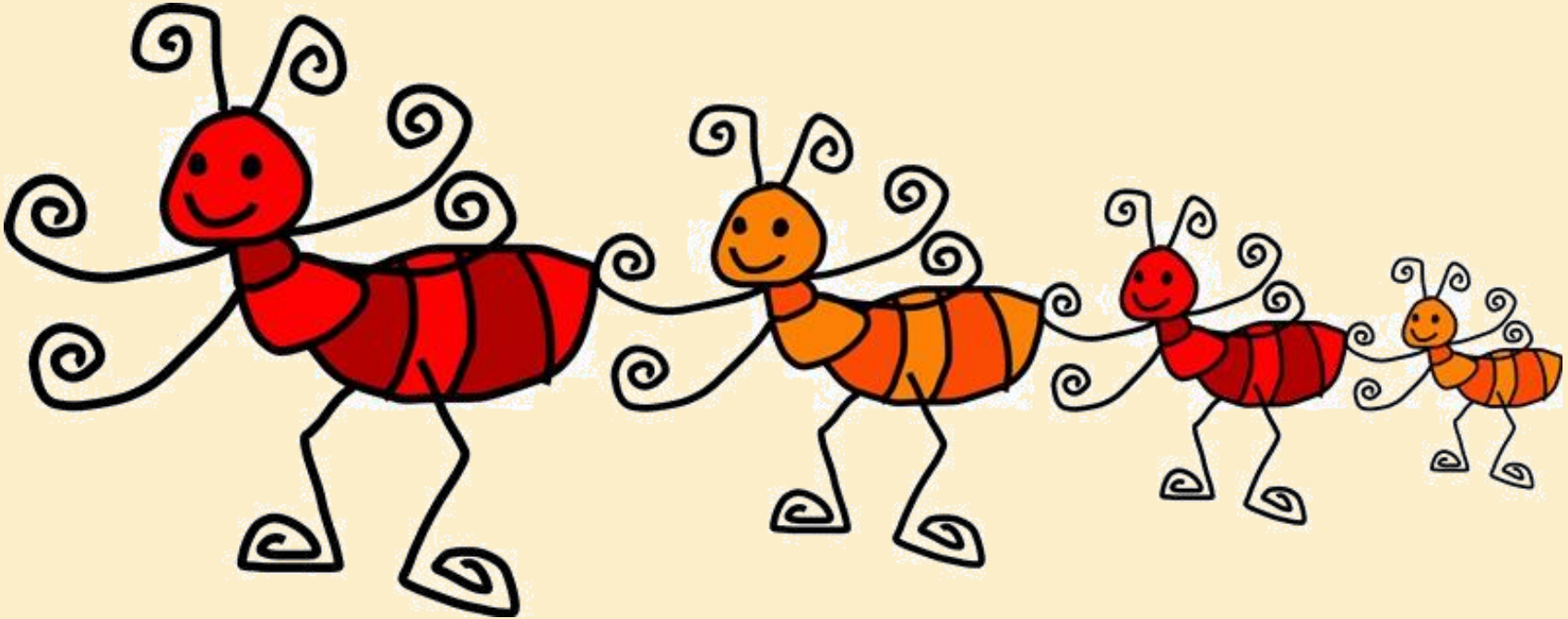

องค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

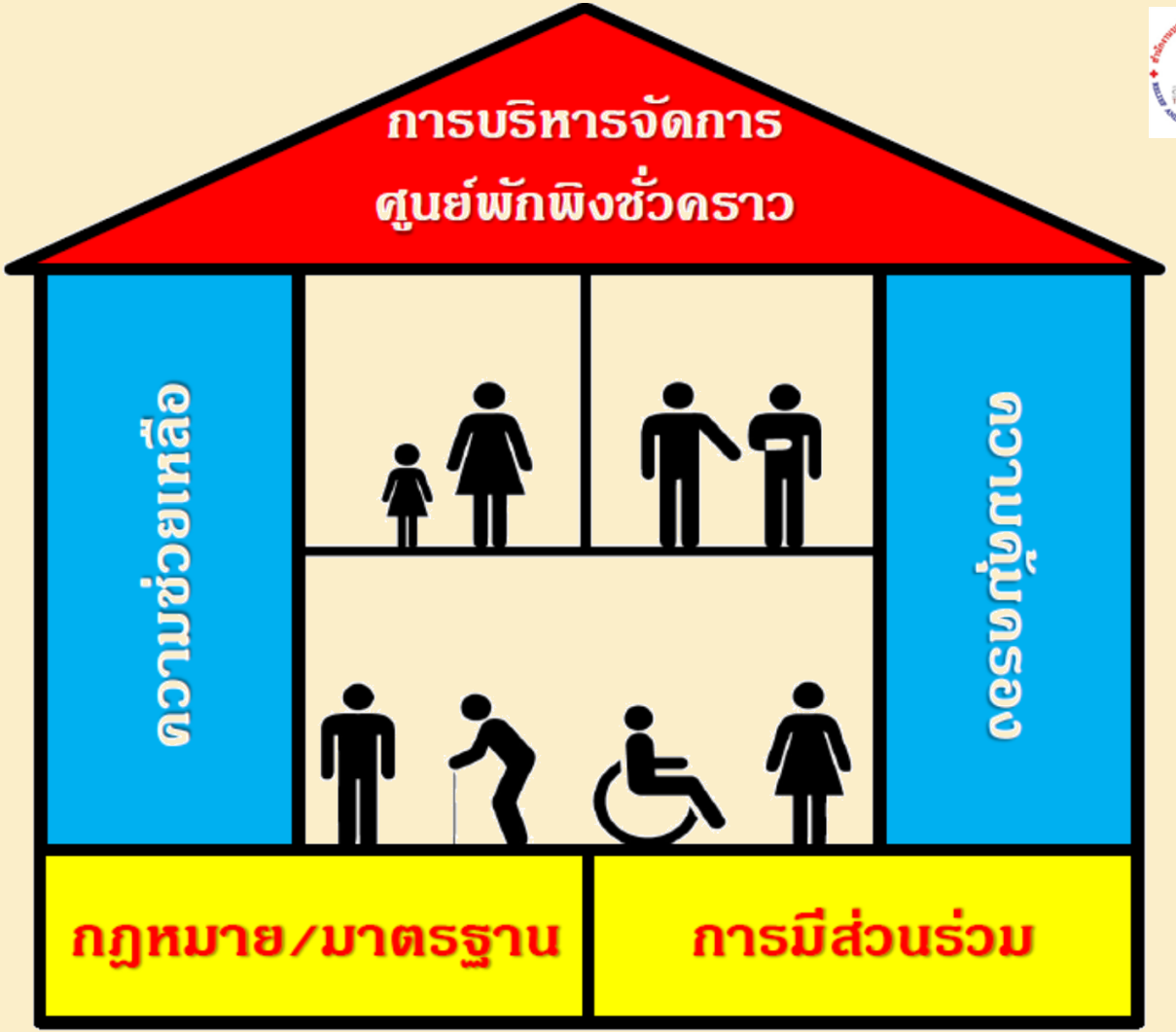

ความคุ้มครอง

“ฉันรู้สึกปลอดภัยเวลาเดินอยู่ในศูนย์พักพิงชั่วคราวในเวลากลางคืน”
“ในศูนย์พักพิงชั่วคราวเรามีคณะคุ้มครอง
ที่ให้ความช่วยเหลือแก่คนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ”

ความช่วยเหลือ

"ในศูนย์พักพิงชั่วคราว เราสามารถเข้าถึงน้ำใช้
สำหรับอุปโภคและบริโภคที่สะอาด"
"เด็กของเราสามารถเข้าถึงการศึกษาในศูนย์พักพิงชั่วคราว"

กฎหมาย
ทั้งในและระหว่างประเทศ
มาตรฐานขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของชุมชน

"ในศูนย์พักพิงชั่วคราวเราเข้าใจว่าสวัสดิการของผู้พลัดถิ่นเป็นความรับผิดชอบของรัฐ”
"ในศูนย์พักพิงชั่วคราวเราทุกคนต้องมีน้ำใช้เพียงพอต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของเรา"

“ผู้พักพิงทุกคนในศูนย์ฯมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว”
“ในศูนย์พักพิงชั่วคราวเราทุกคนช่วยกันดูแลสวนภายในศูนย์ที่เราร่วมกันปลูก”

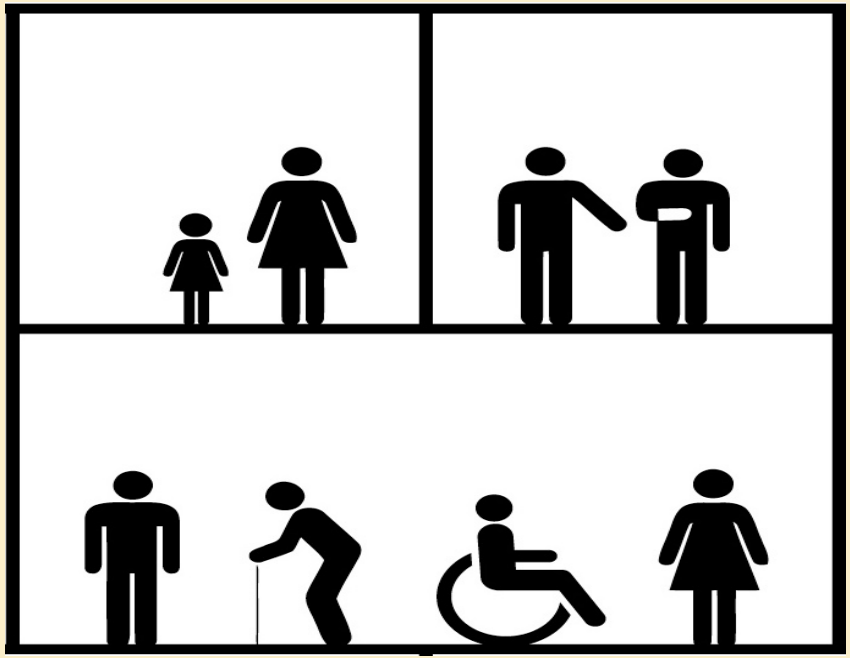

"ชุมชนของฉัน
ประกอบด้วยกลุ่มคนต่างๆ
เช่น ผู้ชาย ผู้หญิง เด็ก
ผู้สูงอายุ
และผู้พิการ"

กิจกรรมกลุ่ม 10 นาที

1. ยกตัวอย่างประเภทสถานที่เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวมา 3 แห่ง
2. เหตุผลในการเลือกสถานที่นั้น
3. บอกข้อดี ข้อเสียสถานที่นั้น
4. เลือกที่ใดเป็นอันดับแรกพร้อมเหตุผล

สถานที่	ข้อดี	ข้อด้อย
โรงเรียน	• ใกล้พื้นที่ชุมชน • มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น น้ำ ไฟฟ้า ห้องน้ำ โรงครัว • มีคณะกรรมการโรงเรียน • บางโรงเรียนมีแผนป้องกันภัยในโรงเรียน	• การพักอาศัยอาจจะรบกวนการเรียนการสอนของโรงเรียน (กรณีใช้เป็นที่เรียนและศูนย์พักพิงชั่วคราวในเวลาเดียวกัน) • สภาพห้องเรียนอาจจะไม่มีความเป็นส่วนตัว

สถานที่	ข้อดี	ข้อด้อย
สำนักงาน อบต./ เทศบาล	• เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน และมีหน่วยงานรักษาความปลอดภัย • มีระบบสื่อสาร • มีสาธารณูปโภคจำเป็นพื้นฐาน เช่น น้ำ ไฟฟ้า ห้องน้ำ	• พื้นที่อาจจะไม่กว้างพอสำหรับการรองรับผู้พักพิงหลายครอบครัว • ยากต่อการจัดพื้นที่ส่วนบุคคล • การจัดพื้นที่พักพิงอาจจะรบกวนการทำงานของเจ้าหน้าที่

สถานที่	ข้อดี	ข้อด้อย
ศาสนสถาน เช่น วัด มัสยิด หรือโบสถ์	• ใกล้พื้นที่ชุมชน มีความสัมพันธ์กับประชาชน • มีขนาดพื้นที่หลากหลาย สามารถรองรับผู้พักพิงได้หลายครอบครัว • มีคณะกรรมการบริหารจัดการของสถานที่อยู่แล้ว	• ข้อบัญญัติทางศาสนาอาจจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ หรือความขัดแย้งในการให้สถานที่พักพิงแก่สตรี และผู้พิการ • อาจจะเลือกผู้เข้าพักที่เป็นคนนับถือศาสนาเดียวกัน • ผู้เข้าพักพิงต่างศาสนาอาจไม่สะดวกใจในการใช้พื้นที่

สถานที่	ข้อดี	ข้อด้อย
สนามกีฬา หรือ สวนสาธารณะ	● พื้นที่กว้างขวาง รองรับผู้พักพิงได้จำนวนมาก ● คนในชุมชนรู้จักสถานที่เป็นอย่างดี ● มีทางเข้า-ออกกว้าง	● อาจจะมีพื้นที่ร่มเงาน้อย ● พื้นที่อาคารมีน้อย ต้องใช้เต็นท์เป็นที่พักพิง

สถานที่	ข้อดี	ข้อด้อย
ศาลาประชาคม	• เป็นศูนย์กลางของชุมชน • หลายแห่งมีระบบสื่อสาร • มีรูปแบบ และขนาดพื้นที่หลากหลาย บางแห่งเป็นอาคาร บางแห่งเป็นที่โล่ง • มีสาธารณูปโภคจำเป็นพื้นฐาน เช่น น้ำ ไฟฟ้า ห้องน้ำ • มีคณะกรรมการหมู่บ้านดูแล	• อาจจะไม่เหมาะสมแก่การพักพิงในระยะยาว • ยากต่อการจัดพื้นที่เป็นส่วนตัว

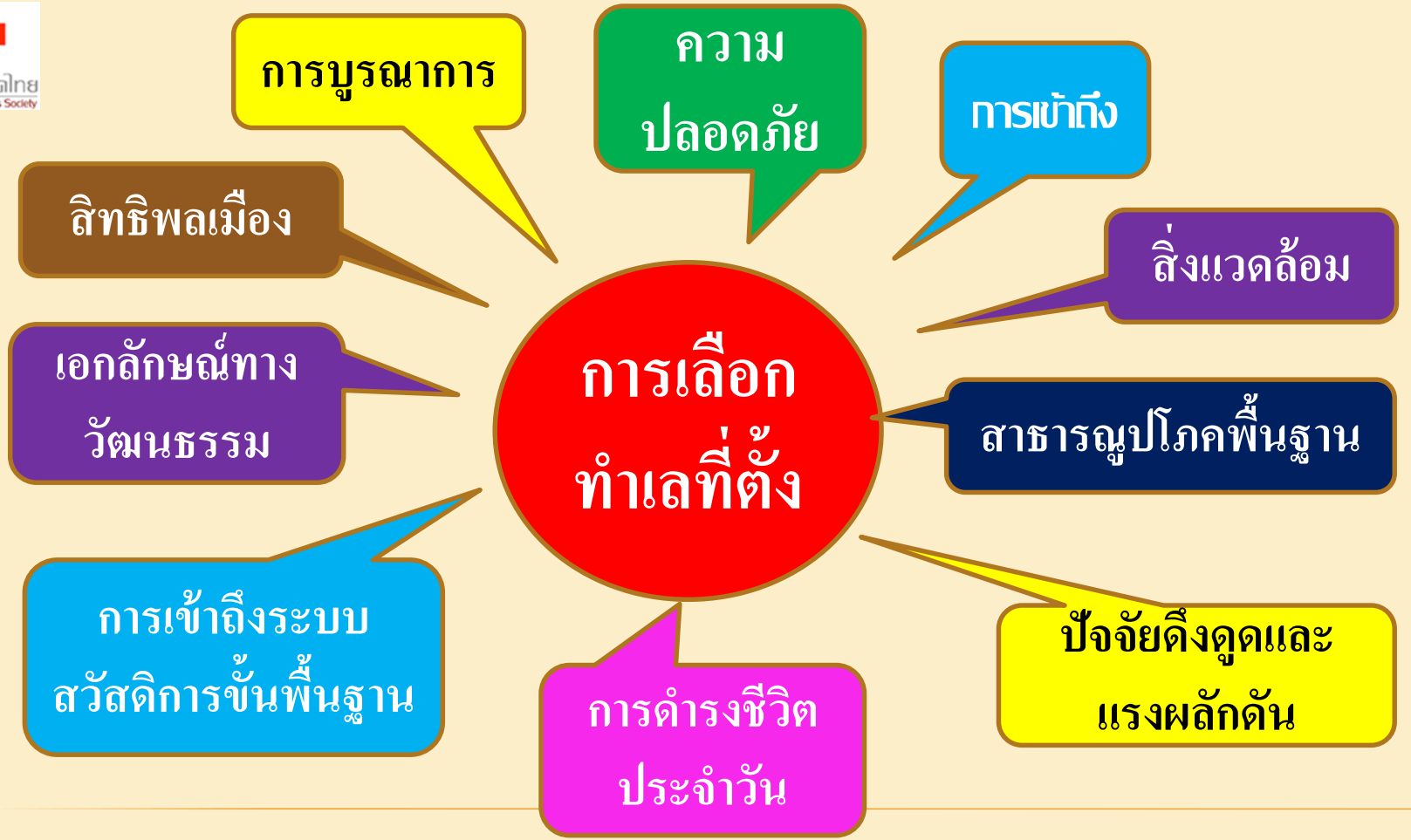
การเลือกทำเลที่ตั้ง
การบูรณาการ
ความปลอดภัย
การเข้าถึง
สิทธิพลเมือง
สิ่งแวดล้อม
เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
สาธารณูปโภคพื้นฐาน
การเข้าถึงระบบสวัสดิการขั้นพื้นฐาน
ปัจจัยดึงดูดและแรงผลักดัน
การดำรงชีวิตประจำวัน

สภาพ
อาคาร
เจ้าของ
อาคาร
ลักษณะ
อาคาร
การ
เลือก
อาคาร
สถานที่
ขนาด
อาคาร
การใช้งาน
อาคาร
ระยะเวลา
การใช้งาน

การวางผังศูนย์พักพิงชั่วคราว ควรสนองตอบต่อความต้องการของกลุ่มเปราะบาง

ห้องน้ำ

การเข้าถึงบริการ

พื้นที่ส่วนตัว/ปลอดภัย

พื้นที่สาธารณะ

SOS

ศูนย์พักพิงชั่วคราวมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต 2554

พายุโซนร้อนปาบึก ปากพนัง นครศรีธรรมราช 2562

https://www.youtube.com/watch?v=wOKPySpUIBM

MCOT HD 30
LIVE
ข่าวต้นชั่วโมง
สำนักข่าวไทย
จ.นครศรีธรรมราช อพยพชาวบ้านหนี "ปาบึก"

ศูนย์ช่วยเหลือ ม.วลัยลักษณ์ รับได้ 5 พัน
SPRING NEWS NETWORK

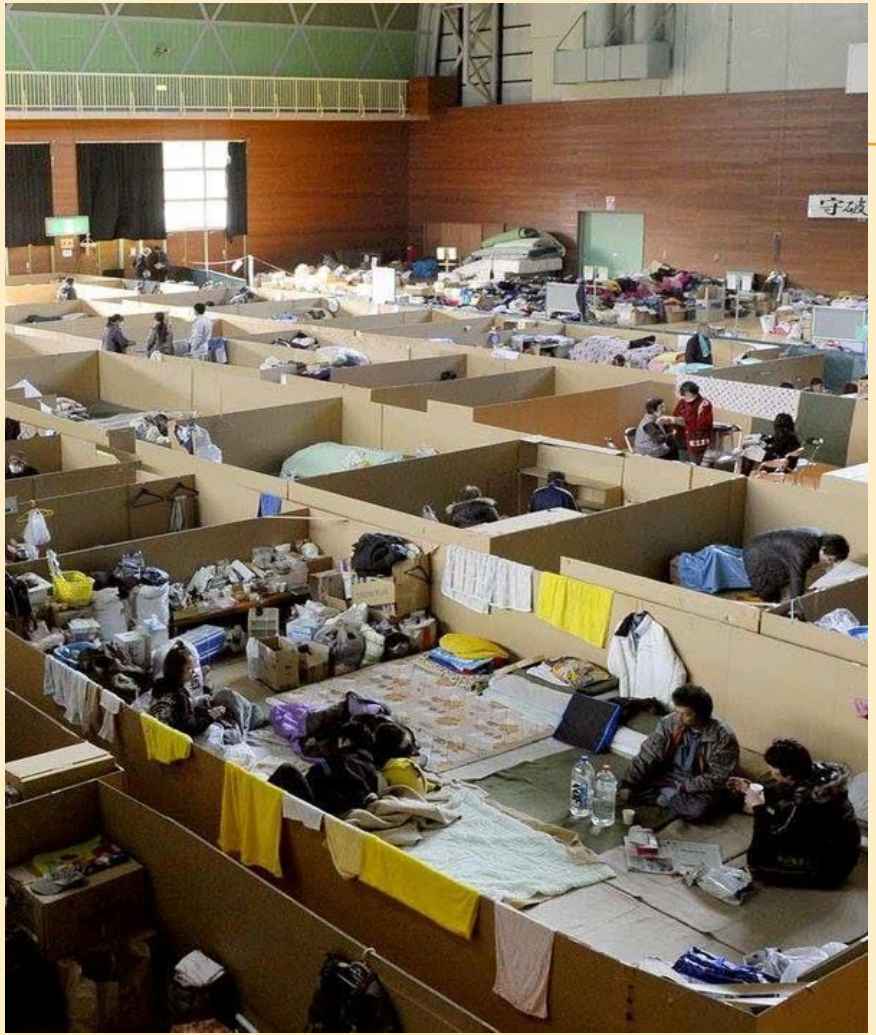

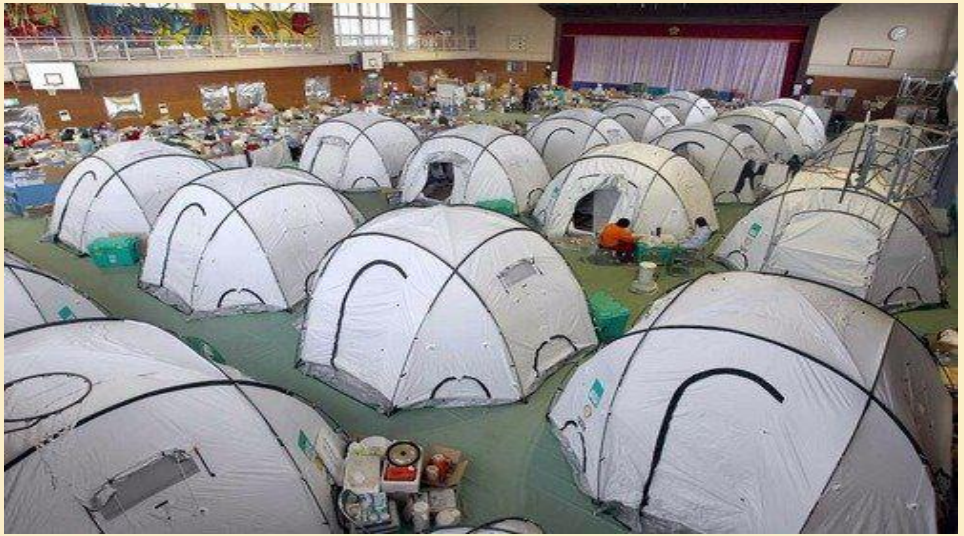

ที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้สูงอายุ/ ผู้พิการ

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

โดยทั่วไปรัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองแก่ผู้ประสบภัยซึ่งครอบคลุมไปถึงผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ

องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามีส่วนร่วมมีทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น

โครงสร้างการทำงาน ของการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

กองอำนวยการกลาง ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Centre Administrator– CA)

เป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่จะเข้ามาดำเนินการในเชิงนโยบาย เช่น การประกาศเปิดและปิดศูนย์พักพิง

ฝ่ายประสานงาน ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Centre Coordinator – CC)

เป็นฝ่ายประสานงานกับศูนย์พักพิงชั่วคราวทั้งหมด เช่น ประสานงานกับศูนย์พักพิงระดับ ตำบล อำเภอ และจังหวัด

ผู้จัดการ ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Centre Manager – CM)

มีหน้าที่ติดต่อกับผู้พักพิงโดยตรง เช่น ลงทะเบียน ประสานชุมชนรอบๆ ศูนย์พักพิง ฯลฯ

กองอำนวยการกลางศูนย์พักพิงชั่วคราว

(Centre Administrator – CA)

ภาครัฐ และมีอำนาจหน้าที่ในการระบุเปิดหรือปิดศูนย์ฯ

* ดูแลด้าน*นโยบายและยุทธศาสตร์*รับมือภัยพิบัติ

หน้าที่หลักของกองอำนวยการกลาง

- การกำหนดเปิดและปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว
- กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การยุติการให้ความช่วยเหลือ (exit strategy)
- สร้างและส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับศูนย์พักพิงชั่วคราว
- ออกเอกสารต่างๆให้กับผู้ผลัดถิ่นในประเทศเมื่อจำเป็น
- ปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้พลัดถิ่นในประเทศ
- อำนวยความสะดวกในการเข้าสู่ศูนย์พักพิงชั่วคราว

ฝ่ายประสานงานศูนย์พักพิงชั่วคราว

(Centre Coordinator – CC)

อาจเป็นหน่วยงานของรัฐ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรระหว่างประเทศ

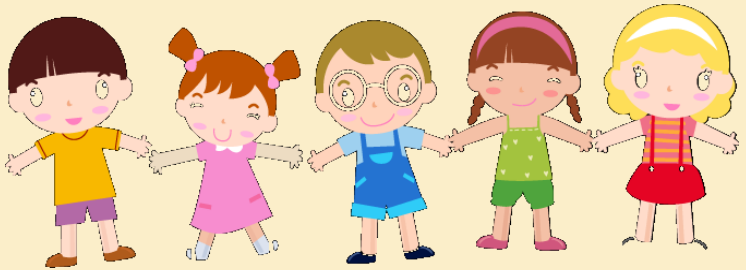

ทำหน้าที่ประสานงานระหว่าง ศูนย์พักพิงทั้งหมดและหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ

หน้าที่หลักของฝ่ายประสานงาน

- เป็นผู้ประสานงานระหว่างศูนย์พักพิงชั่วคราว
- สนับสนุนการร่างยุทธศาสตร์ การยุติการให้ความช่วยเหลือ (exit strategy) สำหรับศูนย์พักพิงชั่วคราว
- กำหนดมาตรฐานการให้ความช่วยเหลือในศูนย์พักพิงชั่วคราว ร่วมกับกองอำนวยการกลาง
- ประสานการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆในศูนย์พักพิงชั่วคราว
- สนับสนุนการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนสำหรับผู้อยู่อาศัยในศูนย์ฯ

ผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(Centre Manager : CM)

เป็นได้ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ ผู้นำชุมชนหรือผู้อำนวยการโรงเรียน

CM มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะอยู่ในฐานะที่ทำงานกับ ผู้พักพิงโดยตรง

หน้าที่หลักของผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

- ตรวจสอบว่า*มาตรฐานนโยบายและแนวทางปฏิบัติ*ในการดำเนินงานช่วยเหลือผู้พักพิง
- *ประสานและกำกับดูแล*การให้ความช่วยเหลือต่อผู้พักพิงจากทุกหน่วยงาน
- กำหนดโครงสร้างของ*อาสาสมัคร*สร้างกระบวนการ*มีส่วนร่วมของชุมชน*
- ดำเนินการหรือประสานงานด้าน*การบำรุงรักษา*ต่างๆที่จำเป็น
- *จัดการข้อมูล*ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พักพิงชั่วคราวและผู้พักพิง
- *สื่อสาร*โดยตรงกับผู้พักพิง

คณะทำงาน / คณะกรรมการบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราว

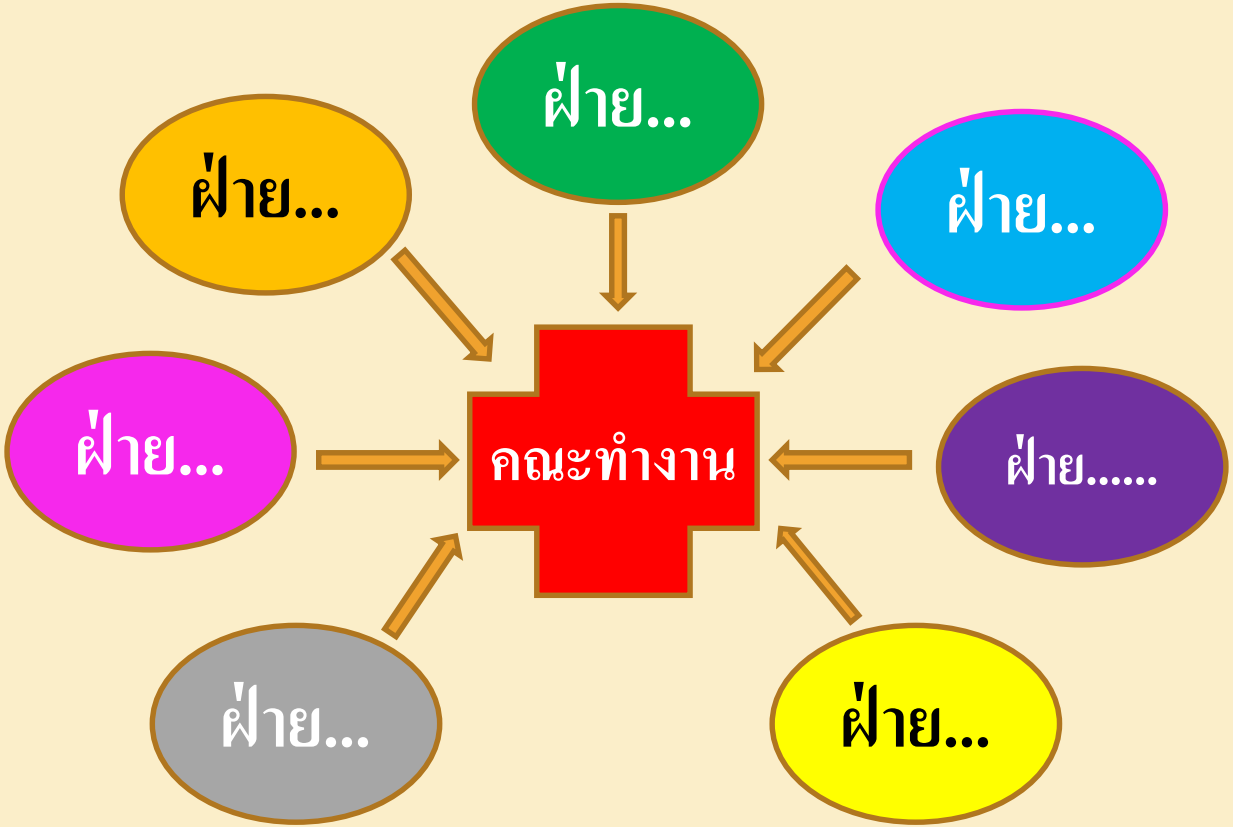

ผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว :CM

1.ฝ่ายอำนวยการและสื่อสาร

2.ฝ่ายการประกอบอาหาร

3.ฝ่ายประสานงานผู้พักพิง

4.ฝ่ายบรรเทาทุกข์

5.ฝ่ายรักษาพยาบาลและสุขอนามัย

6.ฝ่ายดูแลสถานที่

7.ฝ่ายขนส่งและรักษาความปลอดภัย

8.ฝ่ายนันทนาการ

แผนผังคณะกรรมการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ที่มา: ADPC

หลักแนวทางการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

1. การกลับคืนสู่ถิ่นฐานเดิม

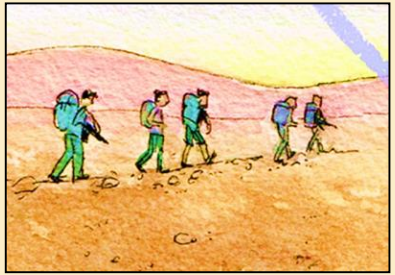

2. การตั้งถิ่นฐานในที่ใหม่

3. การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนรอบศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราว ไม่ใช่ทางออกที่ดีที่สุด

การบริหารจัดการที่ดี

การบริหารจัดการไม่ดี

ปัญหา

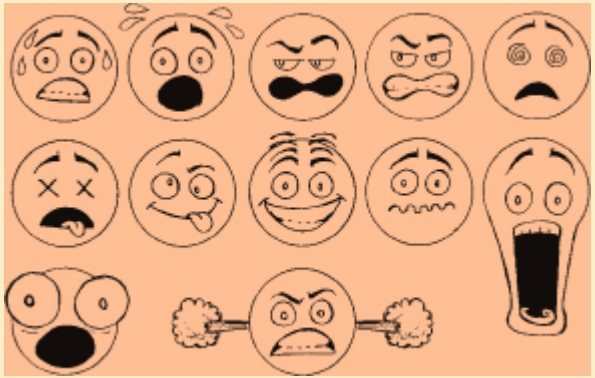

กิจกรรม

ให้ออกแบบศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยใช้สถานที่ที่กลุ่มเลือกเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราว

1. มีผู้พักพิงทั้งหมด 200 คน
2. ผู้พิการนั่งรถเข็น จำนวน 10 คน
3. เด็กระดับประถม 30 คน
4. ชาย 80 คน หญิง 120 คน

น้ำใช้
เสีย
เสีย
ห้องน้ำ
ห้องน้ำ
จุดลงทะเบียน
จุดรับบริจาค
ศูนย์พักพิงชั่วคราว
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

KIBLAT
ศูนย์บัญชาการ
ห้องพัฒนาการ
น้ำใช้
น้ำดื่ม
น้ำดื่ม
จุดลงทะเบียน
จุดรับบริจาค
ศูนย์พักพิงชั่วคราว
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ขอบคุณค่ะ